

ACC. N:R. **5983**

Landskap: *Småland*

Upptecknat av: *Ester Elienbeeg*

Härad: *S. Mne*

Adress: *Wedebg, Torstens*

Socken: *Torsås*

Berättat av: *liv. sages män*

Uppteckningsår: *1939*

Född år i

Se innehållsförteckning a nästa sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

*(1 foto.)
21 sid.*

Landskap: Upptecknat av:
 Härad: Adress:
 Socken: Berättat av:
 Uppteckningsår: Född år i

Tomtehall:

- Sid 1 Per Oluf Nilsson i Gummelholm Sid. 14 Vålgat i Gullabrot.
" 2 Veckoräkningen	" 15 Rishuset i Söshuset.
" 3 Bliden värseder	" 16 Huru koma friggjordes
" 4 Tomten dill-Nisse	" 17 Maran "Marlochei"
" 5 Nätten som en långlast	" 18 Tomasnatten ^{Trauman och vedtrögen}
" 6 Spikdomen offer	" 19 Den rista jullekann
" 7 "	" 20 Karl XII i Rom. Silverkuppen.
" 8 Spiskista vid bråkning.	" 21 "
" 9 Vatten - underjordiska	
" 10 Bonden skuter ihjäl skoppsvoren	
" 11 Båmalhalls jingfru "	
" 12 Tomten, som var en nati gammal	
" 13 Vålgat i Gullabrot	

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland

Upptecknat av: Eotén Ehrenberg

Härad: S. Möre

Adress: Wedeby, Torsköns

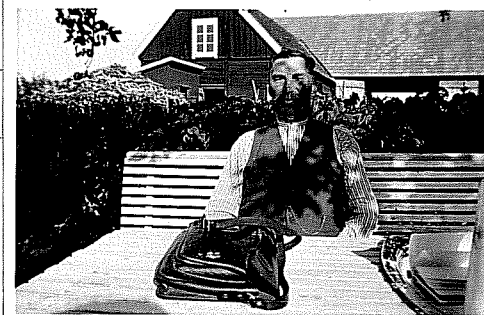
Socken: Torsås

Berättat av: Per blaf Nilsson

Uppteckningsår: 1939

Född år 1859 i Karsbo, Torsås

Per blaf Nilsson är sedan nägm
tid bosad hos sin datter alsonson i
Gunnarsholm. Självt har han ägt
en större gård i Karsbo. Gården
har gått i arv i släkten sedan ett
par hundrade år, den är, som såld, då Per Nilssons son
icke ägnat sig åt lantbruk.

I: 9:15.

Nilsson, som är en ståtlig representant för den svenska
bonden, är till sättet mycket sluten, men mycket veder-
häftig

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5983

Landskap: Småland

Härad: S. Möre

Socken: Torsås

Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Peter Elnenberg

Adress: Wedeby, Torsås

Berättat av: Per Olaf Nilsson

Född år 1859 i Karsbo, Torsås.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2.

Veckoräkningen omfattade 13 veckor, från den 6 april till något efter midsommara. Man räknade baklänges. 13de och 12te veckorna börjades värbudet, 11te veckan såddes korn, 10de såddes havre, 9de sattes potatis, 6te veckan skulle värbuden vara slut, 5te sattes 6-radigt korn.

Kornet sås när förnen blommar

Sexradigt korn sås när entrusken ryker

Allt, som växer ovan jord skall sås på ryg.

Allt, som växer under jord skall sås på nedan
från ej bli maktat (t. ex. potatis)

Älsor skall gris slaktas på nedan från ej katta
skall bli maktat.

Om mjöl skall göras mäs länge skall det mäs på

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5983

Landskap: Småland

Härad: S. Möre

Socken: Torsås

Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Ester Ehrenberg

Adress: Wedeby, Torsås

Berättat av: Per Olof Nilsson

Född år 1859 i Kumbo, Torsås.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3.

nedan.

Påskveckans dagar hade olika namn: Sömla måndag, då man skulle äta sömlar eller pannkaka, vita (feta) tisdag, då man skulle äta kroppkaker, dygnslönsdag, skars torsdag, långa fredag och påska lördag. De sista fyra dagarna var maten ej bestämd.

Värfundagen måste alla på gårdar lägga sig ⁱ ~~sin~~ darslins, annars fick man ej inbärgat det vint.
Frävan kommer på natten genom skorstenen och väjser ägg åt barnen. Spjället får därför inte skjuvas.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland

Upptecknat av: Ester Elvenberg

Härad: S. Alne

Adress: Wedby, Torsås

Socken: Torsås

Berättat av: Pelle Blaf Nilsson

Uppteckningsår: 1939

Född år 1859 i Rasbo, Torsås.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Torntar funnos för. En juldagsmorgen såg de fyra styckan i Holma i Torsås. De trask (traskade) på en lags. - En, som hette Smed-Hansson i Porsgöl hade en fornte. En gång kom det en man till honom och bad om en halvkaire, han hade ingen. Smed-Hansson sade till honom att gå ut i lagsen och få en själv. Mannen gick ut och tog sig en kaire, men fick en öfild. Han såg ingen människa. - Smed-Hansson blev rik genom sin fornte.

dill-nisse visade sig som en liten funns-lång gubbe eller som en skorre. Han kullde folk, när de sov. Ofta satte han sig över mannen och käreade om de dröhten.

Mara

ACC. N:R.

5983

Landskap: Småland

Härad: S. Måne

Socken: Torsås

Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Ester Elmenberg

Adress: Wedeby, Torsås

Berättat av: Per Olof Nilsson

Född år 1859 i Kusbr, Torsås.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Näcken visade sig som en häst. En gång var några ungdomar ute vid en sjö, då fingo de syn på en stor häst. De satte sig att rida. Ju fler, som kom, desto längre blev hästen. Den riste, som skulle upp, var en liten gosse. "Tag näcken inte upp", sa han. Då sprang hästen ut i vattnet med dem allesammans när frivars. Man får ej nämna näckens namn.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5983

6.

Landskap: Småland

Upptecknat av: Ester Elvenberg

Härad: S. Måne

Adress: Wedeby, Torsås

Socken: Torsås

Berättat av: Per Olof Nilsson

Uppteckningsår: 1939

Född år 1859 i Karsbo, Torsås.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

För skulle man affra på att bli av med sjukdomar.
Man fick dock inte göra det själv, utan måste tr-
ä vid någon höllkunnig person, som kunde
"plotta" något. Offret tillgick så att de lade pengarna
i en källa. En sådan källa finns i Blekinge på
andra sidan Ulvsjömåla. Vanligtvis var det vår
som offerades bort.

Gumbett lästes bort, så även fistlar.

Altan, som var en mag sjukdom hos kvinnfolk,
sågades bort med pinnar och tjära.

dikskäivan eller skäivan fick små barn dräci-
genom att bräcka personer sönder vid dem.
Om man gav barnet av den personens blöda-
man tog en stycke av halsade - till att äta, så

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5983

Landskap: Småland

Upptecknat av: Ester Elmenberg

Härad: S. Mne

Adress: Wedeby, Torshus

Socken: Torshus

Berättat av: Per Olof Nilsson

Uppteckningsår: 1939

Född år 1859 i Karsbr, Torshus.

blev det friskt igen.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7.

ACC. N:R. 5983

8.

Landskap: Småland

Upptecknat av: Ester Ehrenberg

Härad: S. Måne

Adress: Wedeby, Torsås

Socken: Torsås

Berättat av: Per Olof Nilsson

Uppteckningsår: 1939

Född år 1859 i Kanto, Torsås

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Gyskista

Vid friskning på lagan hade man guset i en
lykta, gjord av två sammanslagna bräder,
en s. k. Gyskista.

ACC. N.R.

5983

Landskap: Småland

Upptecknat av: Ester Elvenberg

Härad: S. Måne

Adress: Wedeby, Torsholm

Socken: Torsholm

Berättat av: Per Karlsson

Uppteckningsår: 1939

Född år i Skövde, Torsholm.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9.

Vätterna, som bodde nere i jorden, kunde skada konnen, som ej var kyrktagna. Sådana konnen fingo gå kläfrån alita sig från att trampa på jorden. Kommo de till en ställe, där vätterna bodde, kunde dessa sända spårklonnan på dem.

Alon

En gammal gubbe i Skövde, som en morgon var ute från att se om milan, såg små, fina varelser dansa kring en stichelbaisbuske.

Skogsnuvan

En bonde, som en hel sommars högg rörel i skogen, hade skogsnuvan hos sig varje dag. Han skapade

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland Upptecknat av: Ester Ehrenberg
 Härad: Sjöme Adress: Wedeby, Torshus
 Socken: (Söderåhlen) Torås Berättat av: Per Karlsson
 Uppteckningsår: 1939 Född år i Skömlby, Torås.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10.

om sig till hans fur och kom med middags maten.
 Fastän bonden drant fröstd, han det en, läddes han
 ingenting om, utan hade skogsnuvan ha sig hela
 sommaren, ändå tills han var så led på henne att
 han beslöt göra sig av med henne.

En dag, när de lågo i en bäcke och skojade
 bad han skogsnuvan att han skulle få en häst
 av henne. "Du vill väl skjuta ihjäl mig för att
 skjuta mig," skrek de skogsnuvan. "Visst inte," sa
 bonden; jag skall ha det att brida om hulan, när
 jag skall skjuta tjäder." Då gav skogsnuvan ho-
 nom en av sina hästar. Men bonden bridade
 skäret kring en silverknapp, laddade båsen där
 med och sköt skogsnuvan. Då blev hon borta

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland

Härad: S. Måre

Socken: Torsås

Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Ester Elvénberg

Adress: Wedeby, Torsås

Berättat av: Per Karlsson

Född år i Strömby, Torsås

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Farmen, som slingrade sig och snodde och ville åt honom, han störde knut en en knut som på den då kunde de inte göra honom något illa, men de följde honom ändå till han kom till vägen, där de följdes med lilla. Då blev han fri från slagsmannen.

I Bånehall bodde för Bånehalls jingpur.

En man såg henne en gång råpa hö på sin på en käll vid berg et.

En annan såg henne en påskdag, någon, hon kom farande efter honom och skrek: "Vänta!" Men han quodde iväg. Då kom han rakt på Bånehalls jingpurs grube, som stod mitt på stigen och högg ved.

ACC. N:R. 5983

Landskap: Småland

Upptecknat av: Ester Ehrenberg

Härad: S. Måne

Adress: Wedby, Torsås

Socken: Torsås

Berättat av: Per Karlsson

Uppteckningsår: 1939

Född år i Strömby, Torsås

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

En kalloping kunde också skapas om sig till en chur. Två män var en gång ute och jagade vid berget, då fingo de höra hundskall i skogen och en hare kom mrande, följde av en hund. Den ene jägaren sköt rakt på haren, som omedelbart sprang vidare. Döds skott föll ned på marken, men det var alldeles helt.

Tomten

Två gånger var en natt ute och trolunda på lögen. Efter en stund lade de sig att vila. Då fingo de plötsligt se Tomten, som kom chugande på en kalmsträ. Han slungade skottet ifrån sig och pustade tungt. Då kunde den ene chuggen e

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. **5983**

Landskap: *Småland*

Upptecknat av: *Ester Elvenberg*

Härad: *S. Möre*

Adress: *Wediby, Torstuna*

Socken: *Torsås*

Berättat av: *Peter Karlsson*

Uppteckningsår: *1939*

Född år *i Störnby, Torsås*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13.

tiga, utan sa: "Var det något att posta fr?"
"Åja, såvande tonen," du skulle ant posta, du med,
om du inte var mer än en nåt gammal."

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. 5983

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Göte Ehrenberg

Härad: S. Måne

Adress: Wedeby, Torsås

Socken: Torsås

Berättat av: Tilda Petersson

Uppteckningsår: 1939

Född år 1865 i Skönlby, Torsås.

14.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Trunkåringar stöcker från omkring i Torsås och användes
de mycket ont. Bl. a. kunde de "skänna" väven.
Detta användes dången om att man ryste de ga-
net på ett hol.

Skämtsåp ratten skulle banna risas.
Efter våfunda var det sed att man skulle lägga
sig i clapsris.

Vargen överfello ofta korvare, som var "på det
iset".

En afton vandrade en kvinna, Sissa, nedanför
en bäck i Gullabo. Hon var på det iset och det
var clapsris. Då kommer en gans och slet hen-
ne i stycken. Bächen upphöllades efter henne.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5983

Landskap: Småland

Upptecknat av: Ester Ehrenberg

Härad: S. Måne

Adress: Wedeby, Torolins

Socken: Torsås

Berättat av: Tilda Petersson

Uppteckningsår: 1939

Född år 1865 i Strömby, Torsås.

15.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Siiskult en, det var sed en var en som gick
färdi skulle ha en krist på det ställe, där han blev
drödad.

I Karsjö förted vi en gammal ha hittat stora lösten
med guld och skatter nergrävda i jorden. Färdi
gick en se efter men fann ingenting.

Engelska sjukhus kallades för likskerson och yftin-
des vi så en kunnade vänta medan kroppen
blev för lammad. Bästa botemedlet var en linde
in kroppen i fjärlutan.

Skriv endast på denna sida!

5983

ACC. N:o

Landskap: Småland

Upptecknat av: Ester Elvenberg

Härad: S. Måre

Adress: Wedeby Torbjörn

Socken: Torsås

Berättat av: Karl Andersson

Uppteckningsår: 1939

Född år i Kulebo, Torsås

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Trunkärningar kunde hälla mjölken från andras till sina egna ladugårdar, därigenom att de stöpte i djunglörerna och kände.

Konerna frigjorde de på så sätt att de bar mat från den ena ladugården till den andra. Därmed bar de apstiten från den ena konen till den andra. Trunkärningar kunde göra detta. De gav den sjuka konen om- eller ödlebrödet att äta. Någon knota skulle grävas ner i jorden.

Skriv endast på denna sida!

5983

ACC. N:R.

Landskap: Småland

Upptecknat av: Ester Elvenberg

Härad: S. Måne

Adress: Wedeby, Torsås

Socken: Torsås

Berättat av: Per Nilsson

Uppteckningsår: 1939

Född år i Kulebo, Torsås.

Maran red ofta ^{nattetid,} hästarna i stallen, så även de var
 sövliga och trötta på morgnen. Ibland flötade
 man hästens man i s.k. "marlockar". Bäst
 sättet att få bort maran var att skjuta en skuta
 och hänga den över hästen. Då red maran
 färdig i stallen.

Tranan kom på värfundagen och var i säng.
 Man måste se till att all ved var uppslung-
 gen till den dagen, annars lade tranan en
 hög i vedhögen.

17.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. 5983

Landskap: Småland

Upptecknat av: Ester Elmenby

Härad: S. Måne

Adress: Wedeby Torslös

Socken: Torsås

Berättat av: Eklund

Uppteckningsår: 1939

Född år 18 i Visetjärn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Tor i tiden maldes såd på s.k. "klubbkvamar",
de kallades på andra ställen skvaltkvamar.

Thomasnatten i december fick man ej mala efter
kl. 12. Kvamen stannade alltid vid midnatt
den natten.

Mjörnare-Tödde från Björstorp malde en gång
en Thomas-natt. När klockan var 12 så stann-
nade hjulet. När Tödde tittade i hjulhuset
så såg han an där satt en liten gubbe på
hjulstrecken. Han stängde av västret och stod
och tittade en stund. Sedan spände han på
igen och sa: "Nu jäken åker du där." Då
frisoar gubben och hjulet gick stå.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. **5983**

Landskap: *Småland*

Upptecknat av: *Ester Ehrenberg*

Härad: *S. Måne*

Adress: *Wedebys, Torshus*

Socken: *Torsås*

Berättat av: *Eklund*

Uppteckningsår: *1939*

Född år *18* i *Vissebjärda*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

19.

Den sista julhaken skulle gränmas och läggas
i säckhogen.

Man frivade t.ö. gräna koden i säcken för att
det ej skulle mögla.

Skriv endast på denna sida!

5983

ACC. N:R.

20.

Landskap: Småland

Upptecknat av: Ester Ekenberg

Härad: (Söderåhlen) Södra Måne

Adress: Wedeby, Torsås

Socken: Södra åhlen

Berättat av: Amosius Svensson

Uppteckningsår: 1939

Född år 1866 i Hullebäck, Torsås

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

När Karl XII hade knutit i 30 år skulle han till Rom med hela sin hushåll och sin systers, som var hans hushållerska. När han togade iväg såg där en kung i en träd och sa: "Kung Karl, kung Karl, vänd om, vänd om!" Men han togade sig inte om det utan fortsatte.

När han kom till Romare port ville han visa fienderna sin styrka. Han tog i en mårda, som såg i valvet och lyfte både sig och hästen upp.

Men i venshans ville de döpa honom och pågode hans systers, hur de skulle göra. Han sa till dem att de en av silverknäpparna en hans svär och skjuta honom med den.

När kung Karl såg att en av knäpparna var

Slut endast på denna sida!

ACC. N:R. 5983

Landskap: Småland
Härad: S. Mön
Socken: Söderåhlén
Uppteckningsår: 1939
Upptecknat av: Ester Ehrenberg
Adress: Wedeby, Torsås
Berättat av: Armandus Svensson
Född år 1866 i Hulebäck, Torsås.

bntr, sade han: "Idag går mitt liv."
Se, de måste döda honom för han ville inte skuta
än kriga

21.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skriv endast på denna sida!